

morte mariti sequebatur illi; unde in hoc conflictu rationum, quæ pro una, & altera parte militabant, nonnulli crediderunt, non posse uxorem de morte mariti accusare, prout tenuerunt Petrus Cinus, Albericus, & alii, in l. de crimine, & in l. Senatusconsulto, C. qui accusare non possunt, & in l. quod si viro, ff. de injuriis. Alii verò æquiores partem sequuti, in favorem uxoris respondebant, hoc est, Odofredus in l. sororem, C. de his quibus ut indignis, quem sequuta est major pars Antiquorum, Jacobus de Arenis, Fulgosius, Salicetus, & alii multi, quorum meminit Vincentius de Franchis decis. 382. in principio, & n. 7. par. 2. ubi testatur communem esse opinionem Odofredi contra Petrum Cinum, per textum & rationem ejus in dist. l. 3. ff. de liberali causa, extendendo illam, de servitute, quæ est mors civilis, ad mortem naturalem, & quia hæc extensio servitutis ad mortem naturalem displicuit Cino, Jacobo de Ravenis, & Alberico, ut declararetur, & tolleretur contrarietas eorum, condita fuit dist. l. 14. tit. 8. par. 7. quæ, approbando magis communem opinionem, statuit, uxorem admittendam fore ad accusandum mortem mariti: Como el padre la del hijo, y el hijo la del padre, y despues dellos el hermano del hermano, e de si qualquier de los otros parientes. Non tamen cum prælatione ad filios (id quod ex Baldi doctrina in l. de crimine, in principio, C. qui accusare non possunt, confirmari poterit) is enim eleganter docuit ibi, quod lex, quæ uxorem admittit ad accusandam mortem mariti, exorbitans est, atque ex privilegio speciali concessa; idè extendi non debet, ut filiis præferatur, ne inconvenientia multiplicemus, constituendo primò in uxore duas specialitates, contra regulam textus in l. 1. C. de dotis promissione: ex qua passim & communiter adnotare solent Doctores; Specialia duo circa idem concurrere non posse, & multis comprobant Felinus in cap. cum M. n. 10. de constitutionibus. Jason. in l. si quis pro tempore, n. 399. de usucapionibus. Everhardus loco 98. Tiraquellus in tract. de constit. limitatione 5. Gratus in conf. 53. n. 8. lib. 2. Barbosa in l. 1. 3. par. n. 45. versic. sed adversus hunc, & tribus numeris sequentibus, ff. solutio matrim. Decianus in conf. 74. n. 51. lib. 3. Bursat. in conf. 271. n. 25. lib. 3. Zanchus in l. heredes mei, §. cum ita, in 6. par. n. 101. ff. ad Trebellianum. Hippol. Riminal. in conf. 428. n. 20. lib. 4. extendendo secundò legem illam extra casum, in quo loquitur, & qui fortassis non fuit de mente legislatoris, quod nequaquam licet, ex resolutis per Cephalum in conf. 615. n. 92. lib. 5. Tiberium Decianum in conf. 32. n. 48. lib. 2. Vincentium de Franchis decis. 382. ex n. 2. par. 2. quæ superiorem resolutionem confirmat aperte, & in quaestione de facto occurrenti in Senatu dicit dubitatum fuisse, utrum filii defuncti, præferendi essent uxori, si ad accusandum concurrant, & latè disputans, multaque ad propositum congerens, tandem existimat, filios esse præferendos uxori, tanquam majus jus habentes, & uxorem tunc demum admittendam esse, quando non exstarent filii, vel essent negligentes in accusando, & testatur in favorem filiorum pronuntiatum fuisse, dum esset appellatum ad Sacrum Consilium eadem decisione, n. 11. in fin. ut sic videas præfatam opinionem, quam defendimus, Authorum auctoritate non solum destitutam non esse, sed etiam adeò probatam, ut simpliciter, & indistinctè uxorem excluderint, & accusandi jus filiis omnino tribuendum crediderint; uxorem tamen, & filios ad accusandum, & remittendum, æquale jus habere, non obscure sentire videtur Ludovicus Carreterius pract. crimin. §. 29. num. 36. & de his hæctenus.

CAPUT XLI.

Usufructu omnium bonorum tam mobilium, quam immobilium legato, utrum census quoque annui testatoris debeantur? ubi hæc res

distinctè explicatur, Marci Antonii Eugenii conf. 100. per totum lib. 1. novè expenditur in hac quaestione; & demùm inquiritur, utrum annui redditus inter immobilia, vel mobilia computentur, necne.

SUMMARIUM.

- 1 Usufructu omnium bonorum, tam mobilium, quam immobilium relicto, utrum census quoque annui testatoris relicti præsumantur? & num. seq. per totum caput.
- 2 In quaestione proposita, census quoque annuos legatario deberi ex sententia quorundam, qua num. seq. comprobatur, & defenditur per Authorem.
- 3 Dicitio Omnis, sui naturæ nihil excludit, sed omnia comprehendit.
- 4 Dicitio Omnis, ad casum improprium trahitur, & virtute ejus includuntur illa, quæ aliàs non includerentur.
- 5 Annuus redditus utrum computentur inter immobilia, vel an inter mobilia, ubi Authores quamplures congeruntur in unum, qui hæc de re latè tractantur, & num. seqq.
- 6 Effectus quatuor superioris Dubitationis adducuntur remissivè, & Andrea Gaill. observatio 10. lib. 2. practic. observat. commendatur.
- 7 Annuus redditus redimibiles utrum inter mobilia, vel immobilia commutentur.
- 8 Doctores, ævis potius, quam veritatis studio sæpè ducuntur in consulendo.
- 9 Usufructu omnium, & singulorum bonorum, tam mobilium, quam immobilium relicto, annuos census testatoris non venire, ex sententia Marci Antonii Eugenii in conf. 100. per totum, lib. 1. quæ novè expenditur per Authorem.
- 10 Et nonnulla fundamenta ejusdem referuntur, & respondentur ad illa, & num. seqq.
- 11 Annuus redditus, ex sententia mulierum, non sunt proprie bona mobilia, nec immobilia, sed constituunt tertiam quandam speciem bonorum diversam ab illis, ut sunt nomina debitorum.
- 12 A prima, & communi sententia relata supra nu. 1. recedendum non esse.
- 13 Usufructu omnium bonorum, tam mobilium, quam immobilium relicto, annuos census testatoris absque dubio deberi, quando certo aliquo modo, sive ex conjecturis probabilibus, de voluntate ejusdem testatoris constare potest.
- 14 Usufructu omnium bonorum simpliciter alicui relicto, ipsi, & non hæredi, novos census persolvendos.

Usufructu omnium bonorum mobilium, & immobilium relicto, quamplurima comprehendit plenè diximus supra c. 38. num. 26. per totum. Sed quoniam ibidem inter alia dicebamus, annuos quoque census sive redditus contineri, idque non adeò certum est, ut majori explicatione non indigeat, omitti non potuit; breviter tamen & distinctè explicabitur.

Dubium itaque est, utrum scilicet usufructu omnium bonorum tam mobilium, quam immobilium relicto, annui quoque census testatoris relicti præsumantur? Et in hac quaestione Borgnius Cavalcanus de usufructu mulieri relicto, n. 83. fol. 252. relatis nonnullis aliis, securè tradit, annuos quoque redditus super rebus immobilibus legatario deberi: & relicto usufructu mobilium tantùm, contineri etiam annuos redditus, ex aliis probavit ipse Cavalcanus ibidem n. 82. paulò ante finem, versic. & etiam veniunt in legato bonorum mobilium, folio 251. quod tamen latè explicavimus supra dicto cap. 38. Eandem etiam sententiam sub legato usufructus mobilium & immobilium annuos quoque census, sive redditus contineri, admittunt Menoch. lib. 4. præsumptione 142. num. 3. Petrus Ricciardus ad rubricam, Inslii.

Instit. de usufructu, num. 91. in fine. Ultra quos assertio hæc sequentibus poterit rationibus fulciri.

Primò, quia testator in dicto legato usus fuit oratione, sive dictione illa universalis omnium bonorum: at dicitio omnis, & omne, sui natura nihil excludit, sed omnia comprehendit, l. Julianus, ff. de legatis 3. l. in fraudem, in fine, ff. de militari testamento, cum multis adductis per Decianum in conf. 84. nu. 13. vol. 3. Bursatum in conf. 176. n. 13. lib. 2. imò ad casum improprium trahitur, & virtute ejus includuntur illa, quæ aliàs non includerentur, ut ex aliis adnotarunt Decius in conf. 69. num. 4. Jason in l. servi electione, §. cum fundus, num. 24. ff. de legatis 1. Craveta in conf. 294. num. 2. Rubeus in conf. 23. num. 3. Achilles Pedrocha in conf. 7. ex n. 98. usque ad numer. 107. & in conf. 28. à nu. 20. usque ad nu. 31. & ultra relatos per eum, Cephal. in conf. 172. num. 9. lib. 2. & in conf. 497. nu. 20. lib. 4. Menochius in conf. 26. num. 17. lib. 1. & in conf. 123. num. 3. lib. 2. & in conf. 585. num. 17. lib. 6.

Secundò, ut præfata sententia evidentiùs probetur, animadvertendum est, ejus resolutionem pendere ex resolutione alterius quaestionis, utrum scilicet annui redditus computentur inter immobilia, vel an inter mobilia: quam post Glossas, & Antiquos in multis locis, tractarunt plenè Andreas Tiraquellus de retractu lignagier, §. 1. gloss. 6. ex nu. 3. cum seq. & gloss. 14. n. 119. & seqq. Chassaneus in consuetudinibus Burgundias, rubric. 5. §. 1. num. 3. cum multis seqq. Antonius Gabriel communium conclusionum, lib. 6. tit. de verbor. signific. conclusionum 8. per totam. Moderatus in consuet. Parisien. tit. 1. §. 13. gloss. 5. quest. 10. Covar. variar. lib. 3. cap. 7. n. 2. vers. 2. Menoch. de recuperanda possessione, remedio 1. num. 45. & 87. cum seqq. & in conf. 29. num. 16. lib. 1. Guilielmus Redoanus tractat. de rebus Ecclesie non alienandis, quest. 14. de alienatione reddituum jurium, & actionum Ecclesie, ex num. 9. usque ad num. 14. & nu. 16. 29. & 30. fol. mihi 66. Guilielmus Benedictus in cap. Rainuntius, de testamentis, verbo, cætera bona, nu. 8. Molina de Hispanorum primogeniis, lib. 1. cap. 10. n. 6. latè Mieres de majoratu, 1. part. quest. 40. ex nu. 6. usque ad n. 9. Andreas Gaill. practicarum observationum, lib. 2. observatione 10. per totam, qui hujus investigationis quatuor effectus adducit, & erudite, atque distinctè de hac re loquitur, idè omnino videndus est. Vincentius Carocius de locato & conducto, quest. 15. per totam. folio mihi 234. Caballinus milleloquio 217. per totum. Joannes Gutierrez practic. lib. 2. quest. 146. nu. 2. & lib. 3. quest. 83. ex nu. 2. usque ad n. 8. Angulo ad leges meliorationum, l. 1. tit. 5. gloss. 8. num. 10. Octav. Simoncellus de decretis, lib. 3. tit. 8. inspectione 7. nu. 57. fol. mihi 400. ubi refert Parisium, Bellonum, Rolandum, & alios optimè declarantes. D. Felicianus de censibus, lib. 1. cap. 7. num. 2. vers. quæ eò potissimum, fol. 75. Jacobus Cancerius variar. resolutionum, cap. 7. de tutoribus, nu. 78. Ex quibus apparet, communem sententiam esse, ut prædicti annui redditus inter immobilia computentur, si impositi sint super bonis immobilibus, ut testatur ferè omnes supra præcitati maxime Tiraquellus, Chassaneus, Benedictus, Redoanus, Gaill. Simoncellus, Joannes Gutierrez, & Felicianus: qui duo firmant, procedere id, etiam in censibus annuis redimibilibus, sed Moderni Paris. quem refert Joannes Gutierrez dicta quest. 83. num. 5. magis probat, hos census, quibus hodie utimur, esse proprie bona mobilia, Molina verò de primogeniis, lib. 1. dicto cap. 10. num. 6. distinguendum putavit, ut annui redditus redimibiles, considerato præfenti statu, ante redemptionem inter bona immobilia computari soleant, considerato tamen redemptionis tempore, inter mobilia computari debeant, quoniam ea pecunia, qua ex redemptione acquiritur, nulli dubium est, quin res mobilis, non immobilis censenda sit, & annuos census non eò minus dici perpetuos, quòd ipsi redimi possint, & in Regia Audiencia Ca haloniæ, censuales inter immobilia computari,

scribit Jacobus Cancerius dict. cap. 7. de tutoribus, n. 78. quod idem admittit Gaill. dict. observatione 10. num. 2. & 3. dicens redditus nondum cessos inter immobilia, cessos verò inter mobilia computari: Alii verò inter mobilia indistinctè connumerant eos, ut ex eisdem Authoribus constat aperte, & Caballino dicto milleloquio 217. nu. 3. Utcunque igitur sit, sive mobilibus, sive immobilibus annuos census comparemus, rectè dici potest debitos esse eos pro tempore, quo usufructus duraverit, legatario, cui mobilia, atque immobilium usufructus relicti sunt.

Sed cum in jure nostro nihil adeò certum sit, ut suum contradicteorem non habeat, & Doctores, ævis potius, quam veritatis studio sæpè ducantur in consulendo, ut ex aliis probavit Craveta de antiquitate temporum, 4. part. nu. 48. fol. mihi, 207. in præfata quaestione ex infinitis, quos attentè atque originaliter prælegerim, dumtaxat inveni Marcum Antonium Eugenium in conf. 100. per totum lib. 1. quo loco in terminis & latè agit, an in legato usufructus omnium, & singulorum bonorum tam mobilium, quam immobilium per virum uxori facto, veniant quoque annui census testatori in pecunia numerata debiti? Et primùm in favorem uxoris quatuor fundamenta proponit; nec in toto consilio, Menochii, aut Cavalcanti mentionem facit: postmodùm verò ex num. 14. firmiter defendit in dicto legato usufructus, annuos prædictos census non venire. Et ut alia prætermittam, quæ revera non urgent, & facile dilui possunt ex his, quæ superiores adnotarunt; ejus fundamenta ad duo præcipue veniunt reducenda.

Primò, quod textus in Clementina, exivi, §. cumque annui, de verbor. signific. minime probare possit commune Doctorum assumptum, ut multis rationibus ostendit ibi, ex nu. 29. usque ad num. 40. quæ etiam parùm urgere videntur, nec convenire possunt verbis illius textus, quicquid ipse cavillare contendat; dicitur enim: Cum annui redditus inter immobilia censentur à jure. Deinde, quoniam superior Communis non eò tantùm jure, sed & aliis multis fulta est, quæ adducunt Gaill. dicta observatione 10. in princ. Joann. Gutierrez dict. quest. 83. num. 2.

Secundum fundamentum consistit in eo, quòd annui redditus non sint proprie bona mobilia nec immobilia, sed constituunt tertiam quandam speciem bonorum ab illis, ut sunt nomina debitorum: quod cum aliis ibidem relatis probavit idem Eugenius præallegato consil. 100. ex num. 21. & ex multis observat, & veriorum sententiam profitentur Mieres part. 1. dicta quest. 40. n. 13. per totum. Joannes Gutierrez lib. 2. dicta quest. 146. num. 3. & lib. 3. dict. quest. 83. num. 7. Verum nec hoc fundamentum ita certum est, ut eò dumtaxat à superiori sententia recedere liceat; nam, ut vides, contra tenuerunt permulti alii, & numero indubitanter, & auctoritate forsan majores, qui prædictos censu sanquos inter immobilia connumeranda, vel saltem inter mobilia juxta distinctionem traditam supra cum Molina, constanter asseverarunt. Quocirca cum occasio se obtulerit, maturè erit res ista consideranda, nec de facili à communi, & prima opinione hæctenus explicata recedendum existimo.

Quæ tamen sine dubio procederet, quoties certo aliquo modo, sive ex conjecturis probabilibus de voluntate testatoris constare posset, voluisse sub eo legato jura, & actiones, atque annuos census, sive redditus contineri, ex his, quæ scripserunt Parisius in conf. 67. num. 5. vol. 2. Pinellus 1. part. rubricæ, C. de bonis maternis, n. 28. Cavalcanus de usufructu mulieri relicto, num. 83. versic. prædicta sunt intelligenda: quòd si usufructus omnium bonorum simpliciter alicui relictus fuerit, certum erit, quòd ipsi, & non hæredi annui census persolvendi sunt, ex dictis supra cap. 38. & Floriano in l. arbores, §. ult. ff. de usufructu, Paulo de Montepico in l. Titia cum testamento, §. Titia cum nuberet. de legat. 2. quest. 96. n. 216.